

Suomen Akatemian kielitoimiston tiedonantoja

Pidettiin mahdollisena käyttää termiä *tyytyisä* kasvista, joka ei ole vaatelias.

'Geenin' suomalaiseksi vastineeksi pidettiin sopivana sanaa *perintötekijä*.

Vastineeksi sanalle *loggia* 'rakennuksen rungon sisässä oleva sivulta avoin käytävä tai veranta' ehdotettiin termiä *solanne* tai *solanko*.

Keskusteltiin sisä- ja ulkopaikallissijojen käytöstä. Kielitoimiston hoitaja esitti kansankielestä ja Nykysuomen sanakirjan kokoelmista poimittuja esimerkkejä, jotka osoittivat, että ulkoisten paikallissijain käyttö oli varsin yleistä eräissä sellaisissakin tapauksissa, joissa sisäpaikallissijat mahdollisesti ovat alkuperäisiä. Hyväksyttiin seuraavat tyyppiesimerkit: Maalata, piirtää paperille ~ paperiin. Kirja on painettu liitupaperille. Panna asia paperille. Paperilla suunnitelma näyttää hyvältä. Päätös jää paperille. Kirjoittaa mustaan tauluun, seinään ~ mustalle taululle, seinälle. Ilmoitus on taululla ~ taulussa. Taulu on seinällä ~ seinässä. Kärpänen kävelee seinällä ~ seinässä. Tapetti, fresko on seinässä. Lukea paperista, taulusta ~ taululta. Esiintyä valkokankaalla. Ottaa äänilevyyn, nauhaan.

Kannatettiin kirjoitusasua *virus*; ääntämisestä ei haluttu antaa sitovaa ohjetta.

Maist. Paula Vuorelan selvityksen pohjalta harkittiin muotoparien *taanoin* — *taannoin*, *tuonoin* — *tuonnoin* käyttöä, josta on erilaisia ohjeita: Cannelin *taanoin*, Saarimaa *taa(n)-noin*, Kettunen *taannoin*. Koska sekä kansan- että yleiskielessä esiintyy sekä geminaatta- että yksinäis-n:llisiä asuja, kielilautakunta piti kumpiakkin hyväksyttävänä.

Prof. E. A. Saarimaa tiedusteli, miten kielilautakunta suhtautui sellaisiin illatiiveihin kuin *oikeisiin* (oikea : oikeaan). Lautakunta piti niitä virheellisinä. *-siin* on monikossa paikallaan vain, milloin yksikössä on *-seen*.

Tri Veikko Havanto ilmoitti käyttäneensä uudistermiä *teuraste* käsitteestä, jota aikaisemmin oli ilmaistu mm. sanoilla »teurastuksen sivutuotteet» ja »räntyt» (esim. Teurastuksessa saatavat tuotteet jakautuvat kolmeen osaan: ruho, vuota ja teurasteet). Termiä pidettiin mahdollisena, vaikka sana paremmin sopisikin yleisempään merkitykseen.

Tri Toivo Rautavaara oli tiedustellut, miksi suomessa voisi nimittää naisten puvussaan koristeena käyttämää kukkakimppua — Yhdysvalloissa sellainen on nimeltään *corsage* ja on kukkakaupoissa tärkeä artikkeli. Päädyttiin suosittamaan maist. Tepon ehdottamaa nimitystä *viehe*.

Päätettiin, että *kolme*-sanasta hyväksytään sekä aspiraatiollinen että aspiraatioton ääntämys.

Virtain pitäjän asukkaan nimeksi pidettiin suositeltavana paikkakunnalla käytettyä sanaa *virtolainen*, mutta Lopen asukkaan nimestä pidettiin suositeltavana asua *loppelainen* siitä huolimatta, että paikkakunnalla käytetty muoto on *loppilainen*.

Läpi vuoden auki olevan ravintolan nimitykseksi (vastakohta esim. kesäravintola) ehdotettiin sanaa *kautta- vuotisravintola*.

Asetuttiin sille kannalle, jota Kielioppikomitean mietintö ja useimmat kieliopit edustavat, että *perussana* merkitsee johtamatonta ja yhdistämätöntä sanaa, *kantasana* taas sanaa, joka on johdannaisen kantana ja saattaa puo-

lestaan olla johdannainen tai yhdys-sana.

Konttoritekniikassa käytäntöön tullutta termiä *sarkain* 'kirjoituskoneen tabulaattori' pidettiin onnistuneena. Sen sijaan ei pidetty johdoltaan hyvänä sanaa *sarakointi* 'tabulointi', vaan tilalle ehdotettiin termiä *sarkaus*.

Ilmausta *ylä viisi vuotta* ei pidetty moitteettomaan kieleen kuuluvana.

Sanoja *saastuke* ja *saastute*, joita kenr.maj. Oinonen oli tiedustellut, pidettiin liian samanlaisina, jotta niitä voitaisiin erottaa eri merkityksiin; maastosaastutuksen uudeksi nimeksi päätettiin suosittaa termiä *saaste*, jolloin termit *saastute*, *saastuke* ja *saastutin* jäisivät ehdolle otettavaksi käytöön saastutusaineen nimenä.

Maanmittaushallituksen ilmakuvaosasto kaipaa nimeä käsitteelle, jota merkitsemään on käytetty sanoja *kuva-rekisteri* ja *sarjakuva*. Esitettiin termejä *limikuva* tai *limikartta*, koska tälle kuvalle on ominaista se, että se on otettu limittäin olevista ilmakuvista.

Lautakunta yhtyi suosittelemaan ensi sijalle objektin mukaista taivutusta ilmauksessa *ottaa vaari ~ vaarin*. Sellainen on käytäntö esim. Raamatussa: Minä pidän vaelluksestani vaarin (Ps. 39:2). Odota Herraa ja ota vaari hänen tiestänsä (Ps. 37.34). — — eivät he ota vaaria Herran töistä (Ps. 28:5).

Valtion elokuvatarkastamon tieduslun johdosta suositeltiin tavallisen kaksiulotteisen elokuvan nimitykseksi termiä *tasokuva*, vastakohtana kolmiulotteiselle *syvyyskuvulle*.

Valtionrautatiet tarvitsevat nimitystä toisaalta liikenteelle, josta ne kantavat asiakkailtaan maksun (öffentlicher Verkehr, public traffic), ja toisaalta liikenteelle, joka tarkoittaa laitoksen oman liikennetarpeen tyydyttämistä (Dienstgutverkehr, service traffic). Ehdotettiin termejä *asiakasliikenne* ja *omatarvelikenne* (ed. ollut jo aiemmin osittain käytännössä).

Suomen Fyysikkoseuran sanastolautakunta tiedusti suomalaista vastinetta säteilyfysiikan termeille Streuung, scattering, spridning, dispersion sekä vastaaville verbeille. Ilmiö esiintyy säteilyn kohdistuessa johonkin väliaineeseen, joka lähettää säteilyn kaikkiin suuntiin, joskus esim. aallonpituudeltaan muuttuneena; on käytetty sanaa *hajaheijastus*, mutta sitä ei pidetä hyvänä, koska kyseessä ei ole heijastuminen. — Ehdotettiin sanoja *sirottaa*, *sirota* (tai *sirottua*), *sironta*.

Kahdesta rinnakkais-sanasta *jäänmurtaja* — *jäänsärkijä* pidettiin edellistä sopivampana, koska *murtaminen* usein merkitsee erikoisesti 'särkemistä tien avaamiseksi' (vrt. murtautua), mitä vivahdusta *särkeä*-sanalla ei ole.